

יום חמישי ד' אדר התשס"ז

נזקי עישון - מה המינימום? – שו"ת

לרב שלום,

השאלה הבאה עוסקת במידע הרפואי שאבקש מכבוד הרב לשתף אותי בידע שלו, אם כי כמובן פסיקת ההלכה היא היעד כאן ואשמח מאוד לקבל את דעת הרב בנדון.

לפני השאלה אקדים ברשותך רקע: אנו גרים בבניין משותף וכל הדיירים דתיים-חרדים. ישנם שכנים המעשנים וישנם שכנים (הרוב) שלא רק שאינו מעשן אלא אף סובל מריח העישון וסבור שזכותו לחיים נקיים ובריאים. הבניין בנוי כך שבכל קומה יש שתי דירות ולהם לובי משותף, די גדול ומשם יציאות לחדר המדרגות ולמעלית. ללובי נפתחות שתי דלתות מכל דירה; הדלת הראשית (פלדלת) ודלת למחסן-חדר עבודה- צימר (כל אחד לפי השימוש שבחר לחדר זה). יש לציין שלחדר זה דלת רגילה ולא אטומה. אנחנו, הסובלים מריח העישון, ביקשנו לטעון שאסור למעשנים לגרום לנו את הסבל הזה ואת הנזק הבריאותי שבשאיפת העשן והרחת הריח וזאת אפילו אם המעשן עושה זאת בדירתו הפרטית. הבעיה היא שממקומות מסויימים העשן והריח יוצא אל הלובי ואף לחדר המדרגות וכאשר השכן מעשן ישנו ריח עישון חזק מאוד בלובי וזאת למרות שהוא ניסה ככל יכולתו לאטום את הדלת של חדר העבודה שלו.

דיברתי עם רב דיין על מקרה זה והוא טען שאם הריח הוא רק בלובי ואינו חודר לדירות הרי שעלי להוכיח שיש כאן נזק. כלומר, מכיוון שבלובי רק עוברים ולא כל כך שוהים בו, הרי שהשהות בו (עם כל הסבל שבריח) היא קצרה מאוד וכדי למנוע מהמעשן לעשן בביתו עלי להוכיח (!) שאפילו בזמן מועט כזה יש נזק בריאותי. בנוסף, יש בעיה גם עם החצרות והמרפסות. יש מצבים שבהם המעשנים יוצאים לעשן בחצר או במרפסת שלהם ומשם הריח מגיע למרפסת או לחצר השכנים שנמצאים בחוץ בשביל לנשום אויר נקי (אין אצלנו עשן מכוניות בכלל בצד של המרפסות אלא אנו מעל נחל ושטחים פתוחים כך שהאוויר ממש נקי למעט העישון).

שאלותי הם איפוא:

1. האם במידת מינימום שכזו של מעבר בלובי יש משום נזק בריאותי למעשן הפסיבי? ויש לזכור שמדובר בתופעה הנמשכת לאורך זמן ח"ו ואולי יש כאן נזק מצטבר?
2. מה הנזק במקרה, שהעשן עצמו עם הריח, מגיע לחצר ולמרפסת?

3. האם יש נזק גם אם לא מריחים? כלומר, אולי חודר עשן בשיעור זעום מאוד לחדרים הנפתחים ללובי ולמרות שאנו לא מרגישים הרי שיש נזק מצטבר.

4. האם העובדה שמריחים ריח של הסיגריות מעידה על כך שיש כאן נזק אף אם לא רואים את העשן (שכבר נספג באויר)?

כאמור לעיל, מה שחשוב לי הוא לקבל כמה שיותר מידע רפואי ואם אפשר גם הפניה למקורות ומחקרים רפואיים (רצוי ברשת) הדנים בשיעור הנזק הנגרם מעישון פסיבי מינימאלי שכזה. וזאת כדי שאוכל להביא אותם בפני הבית דין כהוכחה על כך שיש כאן נזק.

כמובן שדעתו ההלכתית של הרב חשובה לי מאוד אף היא כבסיס לפניתי לבית הדין (בהתעלם מהעניין הפשוט של איסור עישון מצד עצמו)

תודה רבה לשליחת התשובה
בתודה

תשובה

א אין סף בטוח לנזקי עישון, וגם עישון בכמות קטנה גורם כבר נזק¹, שהולך וגדל ככל שכמות העישון גדלה.

ב אף שדיני הרחקת נזיקין אינם נצרכים לנזק רפואי ודי בנזק של סבל², כאן קיימים גם סבל וגם נזק בריאותי שמקצר חיים³.

ג על נזקי עישון פסיבי ראה:

1. האגודה למלחמה בסרטן, **הנזקים לבריאות בעישון הפסיבי (הכפוי)**⁴.

2. האגודה למלחמה בסרטן, **כיצד ניתן להסביר את הנזק הבריאותי הנגרם מעישון פסיבי**⁵.

3. באתר משרד הבריאות, **עישון**⁶ על ההשלכות הכלליות⁷ של הנושא והתקדימים המשפטיים הרלוונטיים גם למקרה שלך.

1. ראה: עישון יר שלישית להלן עמ' 94-95.

2. ראה: בעניין עישון סיגריות בבית כנסת ובבית המדרש לעיל עמ' 79-86.

3. ראה: עישון ותוחלת חיים לעיל עמ' 87.

4. ראה:

<http://www.cancer.org.il/template/default.asp?textSearch=&maincat=3&catid=97&pageid=3115&innerparentId=3116>

5. ראה:

<http://www.cancer.org.il/template/default.asp?textSearch=&maincat=3&catid=97&pageid=3115&innerparentId=3117>

4. מאמרו של הרב מרדכי הלפרין, **העישון - סקירה הלכתית**.⁸
5. מאמרם של פרופ' אדלר ושיינפלד **נוקי עישון**,⁹ בעיקר פרק ו' על עישון כפוי.

ד כבר פסקו גדולי הדור, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל והגרא"י ולדנברג זצ"ל (הובאו **בספר אסיא ה**) כי דיני הרחקות קיימים לדינא גם לגבי עישון פסיבי.

וכמו שכתב הגרא"מ פיינשטיין זצ"ל לענין מניעת עישון פסיבי:

"ומצינו דבשביל איזה צער וקפידא ואיסטניסות בעלמא אף שלסתם אינשי אין זה צער כלל אסור לגרום לו שכניו אף רק ע"י השתמשות שלהם בחצרם ובביתם, ויפסידו גם ממון הרבה ע"י זה, דהא יצטרכו לשכור מקום להשתמש באומנותם לפרנסתם במקום שלא יהיה מי שמקפיד בזה, וכדכתב הרא"ש בס"ס י"ח מכאן משמע דכל נזק שידוע שאין המערער יכול לסובלו, אע"פ דסובלין אותו שאר בני אדם, אין לו חזקה נגד מערער זה".

לסיכום:

על פי דין תורה, המעשן אפילו בביתו אלא שהעשן והריח חודר לרשות חבריו או לרשות המשותפת להם, חייב להרחיק נוקיו גם אם הדבר גורם לו אי נוחות או הפסד ממון.

הרב ד"ר מרדכי הלפרין

מקור: פרויקט השו"ת הבינלאומי (22.2.2007)

/ <https://www.medethics.org.il/ask> /נוקי-עישון-מה-המינימום

6. ראה: <http://www.health.gov.il/pages/default.asp?maincat=1&catId=307&PageId=2276>

7. בענין עישון סיגריות בבית כנסת ובבית המדרש לעיל בעמ' 84-82.

8. **ספר אסיא ה**, עמ' 238-247 (1986); **עמק הלכה חלק א**, עמ' 302-311 (1985).

<http://www.medethics.org.il/articles/ASSIA/ASSIA5/R0051238.asp>

9. **ספר אסיא ח**, עמ' 325-335 (1995); אסיא מז-מה, עמ' 90-100 (1989).

<http://www.medethics.org.il/articles/ASSIA/ASSIA8/R0081325.asp>